

Domov>Zakonodaja in sodna praksa>Nacionalno pravo

Nacionalno pravo

Latvija

Ta oddelek vsebuje informacije o latvijskem pravnem sistemu.

Pravni viri

Latvija ima kontinentalni evropski pravni sistem. Njen najpomembnejši pravni vir je zapisana zakonodaja.

Zakonodaja

Pravna razmerja med osebami javnega prava, posamezniki in drugimi imetniki pravic se urejajo z zakonodajnimi akti (*ārkājie normatīvie akti*).

Vrste zakonodajnih aktov v padajočem vrstnem redu glede na pravno moč:

ustava Republike Latvije;

zakoni, ki jih sprejme parlament;

predpisi kabineta ministrov;

predpisi Banke Latvije, komisije za finančni in kapitalski trg ter komisije za gospodarske javne službe (ti predpisi imajo v latvijskem pravnem sistemu enako pravno moč kot predpisi kabineta ministrov);

zavezujoči predpisi organov lokalnih skupnosti.

Predpisi prava Evropske unije se uporabljajo v skladu z njihovim položajem v hierarhiji zakonodajnih aktov. Organi in sodišča morajo pri uporabi predpisov prava EU upoštevati tudi sodno prakso Sodišča Evropske unije.

Predpisi mednarodnega prava se ne glede na njihov vir uporabljajo v skladu z njihovim položajem v hierarhiji zakonodajnih aktov. Če se ugotovi, da predpis mednarodnega prava in predpis latvijskega prava, ki imata v hierarhiji zakonodajnih aktov enako pravno moč, nista združljiva, se uporabi predpis mednarodnega prava.

Zavezujoči predpisi organov lokalnih skupnosti so zavezujoči za vse fizične in pravne osebe na zadevnem upravnem območju.

Zakonodajni in drugi pravni akti so objavljeni v uradnem listu *Latvijas Vēstnesis*. Uradna objava je javno verodostojna in pravno zavezujoča. Nihče se ne more sklicevati na nepoznavanje pravnih aktov ali uradnih obvestil, objavljenih v uradnem listu.

Zakonodajno pobudo imajo:

ljudstvo Latvije, kadar izvaja zakonodajna pooblastila (ena desetina vseh volivcev lahko parlamentu predloži predloge zakonov; poleg tega se lahko ljudstvo udeleži referendumov);

parlament (Saeima) je pristojen za sprejemanje zakonov;

kabinet ministrov lahko sprejema predpise, kadar je to določeno z zakonom;

Banka Latvije, komisija za finančni in kapitalski trg ter komisija za gospodarske javne službe lahko prav tako sprejemajo predpise, kadar je to določeno z zakonom;

organi lokalnih skupnosti lahko sprejemajo predpise, kadar je to določeno z zakonom.

Notranji predpisi

Notranji predpisi (*iekšējie normatīvie akti*) so pravni akti, ki jih izdajo osebe javnega prava in z njimi določijo lastne notranje delovne postopke oziroma delovne postopke sebi podrejenih organov ali razjasnijo postopke, ki se uporabljajo za izvrševanje splošnih predpisov na področju njihove dejavnosti.

Notranji predpisi niso zavezujoči za posameznike. Če oseba javnega prava sprejme odločitev v zvezi s posameznikom, se v svoji odločitvi ne more sklicevati na notranji predpis.

Vrste notranjih predpisov so:

ustanovitveni akt (*nolikums*) ali poslovnik (*reglaments*) organa, ki določa njegovo notranjo strukturo in organizacijo ali notranjo strukturo in organizacijo odbora ali enote, ki jo je ustanovil;

priporočila (*ieteikumi*), ki določajo postopke za izvajanje diskrecijske pravice, podeljene z zakonodajnimi akti in notranjimi predpisi, da se zagotovi enotno ukrepanje v podobnih primerih; v nekaterih primerih je priporočila mogoče obiti, če za to obstaja utemeljen razlog;

navodila (*instrukcija*), ki določajo, kako je treba uporabljati splošne predpise in splošna pravna načela;

notranje uredbe (*iekšējie noteikumi*), ki določajo postopek za sprejemanje upravnih odločb, način opravljanja nalog upravnih uradnikov in drugega osebja, pravila ravnanja, varnost pri delu in druge zadeve v zvezi z delovanjem zadevnega organa.

Vse vrste notranjih predpisov imajo enako pravno moč. V primeru kolizije med notranjimi predpisi se uporabi predpis, ki ga je izdal hierarhično višji organ ali uradnik.

Če uradnik ugotovi kolizijo med notranjimi predpisi, ki so jih izdali organi ali uradniki na isti hierarhični ravni, uporabi:

splošno pravno pravilo, če ni omejeno s posebnim pravnim pravilom;

novejši predpis, če sta oba predpisa splošna ali posebna; odločilni datum je datum sprejetja notranjega predpisa.

Če uradnik ugotovi kolizijo med notranjim predpisom in pravilom, določenim v zakonodajnem aktu, uporabi zakonodajni akt.

Notranje predpise lahko sprejemajo:

kabinet ministrov;

član kabineta ministrov;

vodstveni organ javnega subjekta;

vodja organa;

vodja strukturne enote, ki jo je ustanovil organ.

Pravni viri: kategorije

Pravni viri se lahko razdelijo v naslednje kategorije:

zakoni in drugi predpisi (*normatīvie akti*): pravni akti, ki določajo, izvršujejo, spreminjajo ali razveljavljajo pravna pravila; zakoni in drugi predpisi se lahko razdelijo na zakonodajne akte in notranje predpise;

splošna pravna načela: pisana (v zakonih in drugih predpisih) ali nepisana temeljna pravila, ki urejajo objektivno zakonitost v družbenem življenju;

običajno pravo: pravila ravnanja, ki so se razvila zaradi dejanske uporabe v daljšem časovnem okviru; običajno pravo se uporabi pri oblikovanju pravic in razlagi pravnih določb, če zadevno vprašanje ni urejeno z zakonom ali drugim predpisom;

sodna praksa: skupek sodnih odločb, ki vsebujejo pravilne in koristne abstraktne pravne ugotovitve, ki jih lahko sodniki uporabijo v drugih zadevah kot obrazložitev svojih sodb;

pravna doktrina (*doktrīna*): skupek uveljavljenih akademskih mnenj o razlagi pravnih določb, njihovem izvoru in uporabi; pravna doktrina se široko uporablja v obrazložitvah odločb sodišč in organov javne uprave.

Hierarhija pravnih virov

Primarni pravni viri

Zakoni in drugi predpisi: to so pravni viri z najvišjo pravno močjo; uporabljajo se v skladu z njihovim položajem v hierarhiji zakonodajnih aktov.

Splošna pravna načela: ta pravni vir se uporabi, če zadevno vprašanje ni urejeno z zakonom ali drugim predpisom; splošna pravna načela se uporabljajo tudi pri razlagi zakonov in drugih predpisov; splošna pravna načela niso hierarhično urejena, temveč imajo vsa enako pravno moč.

Običajno pravo: običajno pravo se uporabi pri oblikovanju pravic in razlagi pravnih določb, če zadevno vprašanje ni urejeno z zakonom ali drugim predpisom.

Sekundarni pravni viri

Sodna praksa: sodbe sodišč, ki so v skladu s procesnimi pravili zavezujoče za sodišča, ki odločajo v zadevah; te sodbe so pravnomočne, zavezujoče za vse stranke in imajo enako pravno moč kot zakon.

Sodbe ustavnega sodišča (*Satversmes tiesa*) so zavezujoče za vse državne organe in organe lokalnih skupnosti, institucije in uradnike, vključno s sodišči, ter fizične in pravne osebe. Pravni predpis (ali akt), ki ga ustavno sodišče razglasi za neskladen s pravnim predpisom višje pravne moči, se šteje za ničen in neveljaven od datuma objave sodbe ustavnega sodišča, razen če ustavno sodišče ne odloči drugače.

Če ustavno sodišče mednarodni sporazum, ki ga je Latvija podpisala ali sklenila, razglasi za neskladen z ustavo, mora kabinet ministrov poskrbeti, da se mednarodni sporazum spremeni, odpove, da se začasno prekine njegovo izvajanje ali da se prekliche pristop k njemu.

Če odločba ustavnega sodišča, s katero se postopek v zadevi konča, vsebuje razlago pravne določbe, je razlaga zavezujoča za vse državne organe in organe lokalnih skupnosti, institucije in uradnike, sodišča ter fizične in pravne osebe.

Pravna doktrina se široko uporablja v obrazložitvah odločb sodišč in organov javne uprave; pravna doktrina nima niti pravne moči niti ni splošno veljavna.

Institucionalni okvir

Subjekti, pristojni za sprejemanje zakonodajnih aktov

Pravico do sprejemanja zakonodajnih aktov imata **parlament (Saeima)** in **ljudstvo Latvije**, ki ima pravico do udeležbe na referendumih.

Kabinet ministrov lahko izdaja zakonodajne akte v obliki predpisov (*noteikumi*) v naslednjih primerih:

kadar to določa zakon;

za odobritev mednarodnega sporazuma ali osnutka mednarodnega sporazuma, odpoved mednarodnega sporazuma ali začasno prekinitev njegovega izvajanja, razen če ni z ustavo ali zakonom določeno drugače;

če je to potrebno za uporabo zakonodajnih aktov Evropske unije in če zadevnega vprašanja ne ureja zakon; ti predpisi ne smejo omejevati temeljnih pravic posameznikov.

Banka Latvije, komisija za finančni in kapitalski trg ter **komisija za javne gospodarske službe** lahko sprejemajo predpise (*noteikumi*) samo, kadar to določa zakon, in v okviru svojih pristojnosti.

Organi lokalnih skupnosti lahko sprejemajo (zavezujoče) predpise na podlagi zakonov ali predpisov kabineta ministrov.

Zakonodajni postopek

Ta oddelek vsebuje kratek pregled zakonodajnega postopka.

Zakoni

Predložitev predloga zakona parlamentu

Predlog zakona lahko parlamentu predložijo predsednik, kabinet ministrov, parlamentarni odbori, najmanj pet poslancev ali – v primerih in po postopkih, določenih v ustavi – ena desetina volivcev.

Obravnavanje in sprejetje predloga zakona v parlamentu

Parlament o predlogu zakona razpravlja na treh obravnavah. Za sprejetje predloga zakona po nujnem postopku, predloga državnega proračuna, sprememb državnega proračuna in predloga zakona o ratifikaciji mednarodnega sporazuma se zahtevata samo dve obravnavi.

Predlog zakona se šteje za sprejet in postane zakon, če je bil obravnavan na treh obravnavah oziroma na dveh obravnavah v prej omenjenih primerih in če je zanj glasovala absolutna večina navzočih poslancev.

Razglasitev zakonov

Usmerjevalni odbor (*Prezidijs*) parlamenta pošlje vse sprejete zakone predsedniku države v razglasitev.

Predsednik države zakonov, ki jih je sprejel parlament, ne razglasi prej kot 10. dan in ne pozneje kot 21. dan po njihovem sprejetju. Zakon začne veljati 14. dan po razglasitvi (objavi) v uradnem listu Republike Latvije (*Latvijas Vēstnesis*), razen če ni z zakonom določen drug rok.

Pravica do začasnega zadržanja razglasitve zakona

Predsednik države ima pravico zahtevati ponovno odločanje o zakonu ali odložiti objavo zakona za največ dva meseca.

Predsednik države lahko ponovno odločanje o zakonu zahteva na lastno pobudo, objavo zakona pa lahko odloži le, če to zahteva najmanj tretjina vseh poslancev. Predsednik države ali tretjina vseh poslancev lahko navedeni pravici uveljavljata v desetih dneh od sprejetja zakona v parlamentu.

V zvezi z zakonom, katerega razglasitev se na tak način zadrži, se razpiše referendum na državni ravni, če tako zahteva najmanj desetina vseh volivcev s postopkom zbiranja podpisov. Če v dveh mesecih ni prejeta nobena takšna zahteva, se zakon objavi. Referendum se ne izvede, če za sprejetje zakona na novem glasovanju glasujejo najmanj tri četrtine vseh poslancev.

Zakon, ki ga je sprejel parlament in katerega razglasitev je predsednik države začasno zadržal, je lahko z referendumom razveljavljen, če proti njemu glasuje večina od najmanj polovice volivcev, ki so sodelovali na predhodnih parlamentarnih volitvah.

Vendar na referendumu ni mogoče odločati o vseh zakonih. Predmet referenduma ne morejo biti proračun in zakoni o posojilih, davkih, carinah, železniških tarifah, služenju vojaškega roka, razglasitvi in začetku vojne, mirovnih pogodbah, razglasitvi izrednega stanja in njegovem preklicu, mobilizaciji in odpravi mobilizacije ter mednarodni sporazumi z drugimi državami.

Začetek veljavnosti zakona

Zakon začne veljati 14. dan po objavi v uradnem listu Republike Latvije (*Latvijas Vēstnesis*), razen če ni z zakonom določen drug rok. Rok za začetek veljavnosti zakona začne teči dan po objavi zakona.

Razveljavitev zakona

Zakon preneha veljati v naslednjih primerih:

z začetkom veljavnosti zakona, s katerim se prejšnji zakon razveljavi;

z začetkom veljavnosti prehodne določbe drugega zakona, s katero se prejšnji zakon razveljavi;

z začetkom veljavnosti sodbe ustavnega sodišča, s katero se zadevni zakon odpravi;

z iztekom obdobja, za katero je bil sprejet, če je bil sprejet za določeno obdobje.

Predpisi kabineta ministrov

Predložitev predloga predpisa kabinetu ministrov

Predlog predpisa, ki ga je pripravilo ministrstvo, urad kanclerja ali organ javne uprave, ki je podrejen predsedniku vlade, lahko kabinetu ministrov predloži član kabineta.

Predlog predpisa, ki ga pripravi vodja drugega državnega organa ali organa lokalne skupnosti, nevladna organizacija ali organizacija socialnih partnerjev, lahko v preučitev odboru kabineta ministrov ali samemu kabinetu predloži le član kabineta, ki je politično pristojen za zadevno področje, sektor ali podsektor.

Obravnavanje in sprejetje predloga predpisa kabineta ministrov

Predlogi predpisov, ki jih prejme kabinet ministrov, se notificirajo in obravnavajo na sejah državnih sekretarjev. Ko je predlog predpisa kabineta ministrov notificiran, se pošlje ustreznim ministrstvom v odobritev, po potrebi pa tudi drugim ustreznim institucijam. Mnenje ministrstva za pravosodje in ministrstva za finance je obvezno za vse predloge predpisov. Med postopkom odobritve lahko svoje mnenje predstavijo tudi predstavniki nevladnih organizacij.

Predlogi predpisov, glede katerih je bilo doseženo soglasje, se obravnavajo na seji kabineta ministrov, predlogi predpisov, glede katerih ni bilo doseženo soglasje, pa na seji državnih sekretarjev ali odbora kabineta ministrov. Predlogi, glede katerih se soglasje doseže na taki seji, se predložijo kabinetu ministrov v nadaljnjo obravnavo. Predlog predpisa je sprejet in postane predpis kabineta ministrov, če ga ta potrdi na seji kabineta.

Razglasitev predpisov kabineta ministrov

Predpisi kabineta ministrov se razglasijo z objavo v uradnem listu Republike Latvije (*Latvijas Vēstnesis*).

Začetek veljavnosti predpisov kabineta ministrov

Predpis kabineta ministrov začne veljati dan po objavi v uradnem listu Republike Latvije (*Latvijas Vēstnesis*), razen če ni s predpisom določeno drugače.

Razveljavitev predpisov kabineta ministrov

Predpis kabineta ministrov preneha veljati v naslednjih primerih:

z začetkom veljavnosti predpisa kabineta ministrov, s katerim se prejšnji predpis razveljavi;

z začetkom veljavnosti končne določbe predpisa kabineta ministrov, s katero se prejšnji predpis razveljavi;

s prenehanjem veljavnosti določbe zakona, na podlagi katere je bil predpis kabineta ministrov izdan;

z začetkom veljavnosti sodbe ustavnega sodišča, s katero se zadevni predpis kabineta ministrov odpravi;

z iztekom obdobja, za katero je bil sprejet, če je bil sprejet za določeno obdobje.

Predpisi Banke Latvije, komisije za finančni in kapitalski trg ter komisije za gospodarske javne službe

Postopek za razglasitev, začetek veljavnosti in razveljavitev predpisov Banke Latvije, komisije za finančni in kapitalski trg ter komisije za gospodarske javne službe je enak postopku za razglasitev, začetek veljavnosti in razveljavitev predpisov kabineta ministrov.

Zavezujoči predpisi organov lokalnih skupnosti

Predložitev predloga zavezujočega predpisa organov lokalnih skupnosti svetu lokalne skupnosti

Predlog zavezujočega predpisa organov lokalnih skupnosti lahko svetu lokalne skupnosti predložijo predsednik sveta lokalne skupnosti, odbor sveta, člani sveta, predlagatelj izredne seje ali predsednik mestne ali okrožne uprave.

Obravnavanje in sprejetje predloga zavezujočega predpisa organov lokalnih skupnosti

Predlog zavezujočega predpisa organov lokalnih skupnosti je sprejet in postane zavezujoč, če več kot polovica navzočih članov sveta lokalne skupnosti glasuje zanj, razen če ni z zakonom določeno drugače.

Svet pošlje predpis in obrazložiteni memorandum ministrstvu za varstvo okolja in regionalni razvoj v pisni in elektronski obliki v treh dneh od datuma podpisa. Ministrstvo v enem mesecu od prejema oceni zakonitost predpisa in svetu lokalne skupnosti pošlje svoje mnenje.

Če v mnenju ministrstva ni nobenega ugovora v zvezi z zakonitostjo predpisa ali če v predpisanem roku svetu lokalne skupnosti ni poslano nobeno mnenje, svet lokalne skupnosti izda zavezujoči predpis, kot je bil sprejet.

Če ministrstvo meni, da je predpis v celoti ali delno nezakonit, svet lokalne skupnosti popravi predpis v skladu z mnenjem in izda spremenjeni predpis. Če se svet lokalne skupnosti v celoti ali delno ne strinja z mnenjem, to obrazloži v svoji odločitvi in izda predpis. Predpis se pošlje ministrstvu za varstvo okolja in regionalni razvoj v pisni in elektronski obliki v treh dneh od datuma podpisa.

Razglasitev zavezujočih predpisov organov lokalnih skupnosti

Mestni svet (*Republikas pilsētas dome*) objavi zavezujoče predpise skupaj z njihovim obrazložitvenim memorandumom v uradnem listu Republike Latvije (*Latvijas Vēstnesis*). Občinski svet (*novada dome*) objavi zavezujoče predpise skupaj z njihovim obrazložitvenim memorandumom v uradnem listu Republike Latvije (*Latvijas Vēstnesis*) (od 6. novembra 2015) ali v lokalnem časopisu ali brezplačni publikaciji.

Občinski svet mora sprejeti zavezujoče predpise, v katerih je določeno, kje bodo taki predpisi objavljeni, to odločitev pa mora objaviti v uradnem listu Republike Latvije (*Latvijas Vēstnesis*). Občinski svet lahko izbrano mesto objave zavezujočih predpisov spremeni največ enkrat letno. Zavezujoči predpisi organov lokalnih skupnosti se po začetku veljavnosti objavijo na spletišču organa lokalne skupnosti. Zavezujoči predpisi, ki jih sprejmejo občinski sveti, so na voljo tudi v stavbi občinskega sveta in upravnih uradih okrožnih ali mestnih uprav.

Začetek veljavnosti zavezujočih predpisov organov lokalnih skupnosti

Zavezujoči predpisi začnejo veljati dan po njihovi uradni objavi v predpisanih izdajah, razen če ni s predpisom določen poznejši datum začetka veljavnosti.

Razveljavitev zavezujočih predpisov organov lokalnih skupnosti

Zavezujoči predpis organov lokalnih skupnosti preneha veljati v naslednjih primerih:

z začetkom veljavnosti zavezujočega predpisa, s katerim se prejšnji predpis razveljavi;

z začetkom veljavnosti končne določbe zavezujočega predpisa, s katero se prejšnji predpis razveljavi;

s prenehanjem veljavnosti določbe hierarhično višjega zakona ali predpisa, na podlagi katere je bil zadevni zavezujoči predpis izdan;

z začetkom veljavnosti sodbe ustavnega sodišča, s katero se zadevni predpis odpravi;

z iztekom obdobja, za katero je bil sprejet, če je bil sprejet za določeno obdobje.

Pravne zbirke podatkov

Latvijas Vēstnesis, uradni list Republike Latvije

Uradna publikacija *Latvijas Vēstnesis* je uradni list Republike Latvije. Objava informacij v uradnem listu se šteje za uradno objavo.

Uradna objava je javno verodostojna in pravno zavezujoča.

Nihče se ne more sklicevati na nepoznavanje pravnih aktov ali uradnih obvestil, objavljenih v uradnem listu.

Od 1. julija 2012 je uradni list *Latvijas Vēstnesis* uradno objavljen v elektronski obliki na spletišču <https://www.vestnesis.lv>. Informacije, objavljene na spletišču <https://www.vestnesis.lv> pred navedenim datumom, so bile le informativne: do takrat je za uradno objavo veljala tiskana različica uradnega lista *Latvijas Vēstnesis*.

Prečiščena zakonodaja

Prečiščena besedila zakonov, predpisov kabineta ministrov in drugih predpisov so na voljo na spletišču latvijske zakonodaje <https://likumi.lv/>. Vsa prečiščena besedila zakonov in drugih predpisov, objavljena na tem spletišču, se uporabljajo le v informativne namene. Spletišče vzdržuje uradni založnik

[VSIA Latvijas Vēstnesis](#).

Uradni založnik

Založnik elektronskega uradnega lista *Latvijas Vēstnesis* je isti kot za prejšnjo tiskano izdajo z istim imenom: [VSIA Latvijas Vēstnesis](#).

Uradni založnik deluje v skladu z mednarodnima standardoma ISO 9001:2015 (upravljanje kakovosti) in ISO 27001:2013 (informacijska varnost).

Ali je dostop do zbirke podatkov brezplačen?

Da, dostop do uradnega lista *Latvijas Vēstnesis* je brezplačen. Elektronski arhiv prejšnje tiskane različice uradnega lista *Latvijas Vēstnesis* je prav tako na voljo brezplačno. Tudi dostop do spletišča prečiščenih pravnih aktov je brezplačen.

Povezave

[Saeima \(parlament Republike Latvije\)](#)

[Kabinet ministrov Republike Latvije](#)

[Banka Latvije](#)

[Komisija za finančni in kapitalski trg](#)

[Komisija za gospodarske javne službe](#)

[Kontaktne podatke organov lokalnih skupnosti](#)

[Uradni list, *Latvijas Vēstnesis*](#)

[Spletišče latvijske zakonodaje](#)

Zadnja posodobitev: 05/04/2024

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.